

Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Проф. др Душко М. Ковачевић

РЕЦЕНЗИЈА

Рукописа проф. др Славише Недељковића, *Дахијска времена на Косову и Метохији 1878-1899. године*.

У релативно кратком временском размаку између 2012. и 2017. проф. др Славиша Недељковић, представио се (у) српској историографији са две значајне монографије: Прва, *Србија и Косово и Метохија од 1856. до 1897. године. Културно просветни и национални рад*; Друга, *Из политичког и црквено-просветног живота Срба у Старој Србији и Македонији у 19. веку*. Трећа монографија *Дахијска времена на Косову и Метохији (1878-1899)*, сврстава, без сумње, проф. Недељковића у ред најбољих познаваоца историје српског народа на простору Косова и Метохије у другој половини 19. века. Управо о тој новој монографији проф. Недељковића о Косову и Метохији, имам задовољство да Вашем Већу поднесем мишљење.

Проф. др Славиша Недељковић, доктор историјских наука и ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Нишу, аутор је рукописа обима 220 страна куцаног текста (А4, Times New Roman, fond 12, prored 1,5) посвећеног историји српског народа на Косову и Метохији у времену између завршетка Велике источне кризе 1878. и (прве) Хашке конференције 1899.

Анализа овог проблема аутор је приступио после низа година проведених у архивама (пре свега домаћим), те претреса готово целокупне релевантне литературе о разматраном питању. Управо је то одредило и карактеристичан приступ и метод који је аутор применио у презентацији догађаја, појава и процеса који представљају тежиште његове анализе. Како у хронолошком тако и у просторном погледу, рад је тако конципиран, да прати главне токове унутар Османског царства током последње две деценије 19. века, при чему аутор није губио из вида главну нит своје студије која чини средиште његовог интересовања. Дакле, аутор је презентовао све важније аспекте историје српског народа Косова и Метохије, у реченом временском раздобљу.

Рукопис је аутор је структурирао у две хронолошки заокружене целине, унутар којих је распоредио материју у јасно омеђена и проблемски постављена поглавља. У првом делу *У вртлогу анархије (1878-1899)* аутор је приказао прилике у Османском царству и Косовском врлаету, држећи увек пред очима црвену нит, која рад чини хомогеном целином, а тиче се положаја српског народа од Берлинског конгреса до Хашке конференције. Управо тај период су обележили догађаји који су пресудно утицали на положај српског народа, дакле, од наде и очекивања, Призренске лиге, јерменског и грчког питања, насилне исламизације, закључно са демографским променама; у другој целини *Србија и српски народ на Косову и Метохији* аутор је приказао изазове са којима се суочавао српски народ у борби за свој биолошки опстанак, уз неизбежно разматрање улоге Србије и њеног заграничног рада у Старој и Јужној Србији.

Реченом треба додати врло инспиративан и садржајан предговор у коме је аутор дао потребан, у неколико критички, осврт на досадашњу историографију о Косову и Метохији; као и *Увод* који је посвећен годинама Велике источне кризе која је, услед изостанка главног циља ослобођења Старе Србије, наговестила нове несреће за српски народ. Да би читаоцу олакшао сналажење у основном тексту аутор је на крају монографије, презентовао и речник мање познатих речи, превасходно турцизама. Што указује на ширину погледа проф. Недељковића, чиме је својој монографији дао једну заокружену целину.

Аутор је своје закључке засновао на критичком истраживању релевантних историјских извора, осим тога користио је и мноштво наративних извора-мемоаре, дневнике, аутобиографије. Када је реч о историографској литератури, аутор је критички вредновао готово сву научну литературу која се односи на тему овога рада. У главном наративу, као и оном маргиналном и епизодном, проф. Недељковић је успешно обогатио интерпретацију суштинских питања историјске фактографије о Косову и Метохији. Аутор је своје закључке засновао на критичком истраживању релевантних историјских извора-архивских и историографских, који се односе на тему рада.

Имајући у виду све позитивне одлике рукописа који је био предмет рецензије, сматрамо да је потребно истаћи да га без икакве резерве препоручујемо за објављивање.

С поштовањем,

проф. др Душко М. Ковачевић

У Новом Саду 31.март.2019.